

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 518/2022-6

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka prerokoval oznámenie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky Libora Duľa o dôvodoch jeho vylúčenia z konania a rozhodovania vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2031/2022 a takto

r o z h o d o l :

1. Sudca Ústavného súdu Slovenskej republiky Libor Duľa **je vylúčený** z konania a rozhodovania vo veci vedenej na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 2031/2022.
2. Toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia Ústavným súdom Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav a oznámenie

1. Sudca IV. senátu ústavného súdu Libor Duľa listom zo 7. septembra 2022 podľa § 49 ods. 4 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) oznámil predsedovi ústavného súdu možné dôvody svojho vylúčenia podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2031/2022.
2. Pokynom predsedu ústavného súdu zo 7. septembra 2022 bolo oznámenie podľa čl. IV bodu 1 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. januára 2022 do 31. decembra 2022 (ďalej len „rozvrh práce“) pridelené na rozhodnutie podľa § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde do I. senátu ústavného súdu.
3. Vec vedená ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2031/2022 bola pridelená sudcovi spravodajcovi Liborovi Duľovi, ktorý je členom IV. senátu ústavného súdu. Predmetom konania je rozhodovanie o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], v ktorej namieta porušenie svojho základného práva nebyť odňatá svojmu zákonnému sudcovi podľa čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 3 Ndt 31/2021 z 29. septembra 2021.

4. Sudca Libor Duľa vo svojom oznámení uviedol, že sťažovateľku dlhoročne pozná a vo svojej funkcii sudcu všeobecného súdu a predsedu trestnoprávneho kolégia najvyššieho súdu s ňou mnohokrát prišiel do kontaktu predovšetkým ako so štátnou tajomníčkou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky vrátane spoločenských stretnutí a podujatí v právnickej a sudcovskej komunite. Tým je bez ohľadu na ním subjektívne garantovaný profesionálny prístup k rozhodovaniu zodpovedajúci výkonu funkcie sudcu ústavného súdu splnená premisa podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde, teda možnosť mať pochybnosti o jeho nezaujatosti so zreteľom na pomer k účastníkovi konania. Poukázal aj na rozhodnutie pléna ústavného súdu vo veci č. k. PL. ÚS 4/2020 z 12. marca 2020 o jeho nevyklúčení z konania a rozhodovania vo veci žiadosti generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) o súhlas na vzatie sťažovateľky do väzby, ako aj na to, že počas výkonu funkcie sudcu ústavného súdu bolo rozhodnuté o jeho vylúčení vo veciach sťažovateľky, ktoré mu boli pridelené.

II.

Relevantná právna úprava a posúdenie vecí ústavným súdom

5. Podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde sudca ústavného súdu je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci, ak so zreteľom na jeho pomer k veci, účastníkom konania, zúčastnenej osobe alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti. Dôvodom na vylúčenie sudcu ústavného súdu nie sú okolnosti, ktoré spočívajú v postupe sudcu ústavného súdu v konaní o prerokúvanej veci alebo v jeho rozhodovaní v iných veciach na ústavnom súde.

6. Podľa § 49 ods. 4 zákona o ústavnom súde dôvody vylúčenia podľa odseku 1 alebo odseku 2 oznámi sudca ústavného súdu bezodkladne predsedovi ústavného súdu.

7. Podľa čl. IV bodu 1 písm. a) rozvrhu práce o vylúčení sudcu pri rozhodovaní v senáte podľa § 51 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde rozhoduje prvý senát, ak ide o sudcov štvrtého senátu.

8. Ústavný súd zdôrazňuje, že požiadavka nestrannosti sudcu sa dotýka samej podstaty spravodlivosti a jej vnímania. Nestrannosť znamená absenciu zaujatosti či predsudku, znamená, že sudca nemá žiaden osobný záujem na výsledku konania.

9. V zmysle § 49 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde, ako aj z pohľadu čl. 6 ods. 1 dohovoru je nestrannosť obyčajne definovaná ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti). V judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), na ktorú nadväzuje aj judikatúra ústavného súdu, sa rozlišuje nestrannosť subjektívna a nestrannosť objektívna. Subjektívne chápanie nestrannosti je posudzovaním správania súdu (sudcu). Subjektívna nestrannosť sa prezumuje, až kým nie je dokázaný opak, čo však je zriedkavý prípad. Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania, podľa ktorej nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Podľa názoru ESLP objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prerokúvanej veci a k účastníkom konania. Rozhodujúcim prvkom

rozhodovania o zaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania (jeho právneho zástupcu) je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že naznačujú nedostatok nestrannosti súdu (rozsudok ESĽP vo veci Pullar v. Spojené kráľovstvo).

10. U sudcu Libora Duľu ide v predmetnej veci už o jeho štvrté oznámenie vo vzťahu k sťažovateľke [REDAKOVANÉ] v podstate z tých istých dôvodov ako vo veci jej ústavných sťažností vedených pod sp. zn. Rvp 58/2020 a Rvp 977/2020 a vo veci návrhu generálneho prokurátora vo veci sp. zn. PL. ÚS 4/2020.

11. Vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] vedenej pod sp. zn. Rvp 58/2020 príslušný senát ústavného súdu uznesením č. k. I. ÚS 57/2020 zo 4. februára 2020 rozhodol o vylúčení sudcu IV. senátu ústavného súdu Libora Duľu z výkonu sudcovskej funkcie, keď posúdil jeho oznámenie ako dôvodné. Naproti tomu vo veci návrhu generálneho prokurátora vo veci sp. zn. PL. ÚS 4/2020 plénum ústavného súdu uznesením č. k. PL. ÚS 4/2020 z 12. marca 2020 rozhodlo, že sudca ústavného súdu Libor Duľa ako ani sudcovia ústavného súdu Miroslav Duriš, Jana Laššáková, Mojmir Mamojka, Peter Straka a Ľuboš Szigeti nie sú vylúčení z výkonu sudcovskej funkcie v danej veci (vtedy ešte vedenej pod sp. zn. Rvp 523/2020), keď dospelo k záveru, že „vnímanie nestrannosti dotknutých sudcov ústavného súdu v predmetnej veci sp. zn. Rvp 523/2020 si nevyžaduje vylúčenie dotknutých sudcov ústavného súdu z rozhodovania vo veci vedenej pod sp. zn. Rvp 523/2020“.

12. Uvedeným rozdielnym rozhodnutiam o nestrannosti sudcu ústavného súdu Libora Duľu sa ústavný súd venoval už v uznesení č. k. I. ÚS 289/2020-8 z 9. júna 2020, v ktorom rozhodol o vylúčení sudcu IV. senátu ústavného súdu Libora Duľu z výkonu sudcovskej funkcie vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] vedenej pod sp. zn. Rvp 977/2020. Na závery prezentované v tomto uznesení nadväzuje aj námietkový senát ústavného súdu, ktorý po preskúmaní obsahu spisu vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2031/2022 a dôvodov uvedených vo vyhlásení sudcu IV. senátu ústavného súdu Libora Duľu dospel k záveru, že sú splnené zákonné podmienky na jeho vylúčenie z konania a rozhodovania o predmetnej veci.

13. Prihliadol pri tom aj na rozsudok ESĽP Harabin proti Slovenskej republike z 20. novembra 2012 k sťažnosti č. 58688/11 pre porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru (právo na prerokovanie veci pred nestranným súdom). Pokiaľ ide o nevyhlásenie sudcu Libora Duľu v plenárnej veci sp. zn. PL. ÚS 4/2020 o návrhu generálneho prokurátora podľa čl. 136 ods. 3 ústavy a § 226 ods. 1 zákona o ústavnom súde, predmetom toho konania bolo udelenie súhlasu na vzatie do väzby sudcov, keď ústavný súd posudzuje nielen skutočnosti, ktoré by v čase rozhodovania odôvodňovali podozrenie, že ide o pokus zneužiť trestné stíhanie proti konkrétnemu sudcovi (PL. ÚS 15/2014), ale aj po zmene ústavy ústavným zákonom č. 161/2014 Z. z., keď s účinnosťou od 1. septembra 2014 ústavný súd podľa čl. 36 ods. 2 ústavy už nedáva súhlas na trestné stíhanie sudcu alebo jeho vzatie do väzby, ale podľa čl. 136 ods. 3 ústavy už iba na vzatie sudcu do väzby, posudzuje potenciálne zneužitie represívnych nástrojov trestného procesu zo strany exekutívy či prokuratúry do súdnej moci a jej nezávislosti. V konaní o individuálnej ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy rozhoduje ústavný súd o porušení konkrétnych základných práv a slobôd konkrétneho sťažovateľa.

14. Zatiaľ čo v senátnej veci môže vylúčeného sudcu nahradiť v súlade s rozvrhom práce ústavného súdu iný sudca, v plenárnej veci je sudca ústavného súdu ako člen pléna ústavného súdu

nezastupiteľný (k tomu aj Bangalórske zásady správania sa sudcov a komentár k nim – doktrína nevyhnutnosti – bod 100).

15. Vychádzajúc z uvedeného, príslušný senát rozhodujúci o oznámení sudcu spravodajcu Libora Duľa v predmetnej veci uzatvára, že hoci dotknutý sudca ústavného súdu nie je v príbuzenskom vzťahu so sťažovateľkou [REDAKOVANÉ], nie je jej blízkou osobou, ani nie je v žiadnom vzťahu s jej právnym zástupcom, ani nemá pomer k veci a nevykazuje explicitnosť a intenzitu predpojatosti, ktorá by spadala pod subjektívny test, z objektívneho hľadiska zdania sa jeho nestrannosti i s ohľadom na jeho vylúčenie vo veci sp. zn. Rvp 58/2020 a vo veci sp. zn. Rvp 977/2020 je (aj s odkazom na rozsudok ESLP Harabin proti Slovenskej republike) namieste, aby bol vylúčený aj z výkonu sudcovskej funkcie vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľky vedenej pod sp. zn. Rvp 2031/2022.

16. Ústavný súd tak vzhľadom na uvedené konštatuje, že v tomto prípade sú naplnené podmienky podľa § 49 ods. 1 zákona o ústavnom súde na vylúčenie sudcu Libora Duľa z konania a rozhodovania vo veci vedenej ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 2031/2022, a preto rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto uznesenia.

17. Podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodnutie ústavného súdu nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov konania pred ústavným súdom, ak tento zákon v § 83, § 90, § 100, § 108, § 150, § 168, § 175 alebo § 179 neustanovuje inak alebo ak nevyplýva iné z rozhodnutia ústavného súdu.

18. Ústavný súd v záujme rýchlosti a plynulosti konania rozhodol podľa § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tak, že toto uznesenie nadobúda právoplatnosť a vykonateľnosť okamihom jeho prijatia ústavným súdom (bod 2 výroku tohto uznesenia).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2022

Miloš Mad'ar
predseda senátu